

גיטין דף יז

(בעמוד הקודם)

אדהכי אתא הוא חברא: בינתים הגיע אחד מבני עם ה'חברי' (שהיו מבני פרס) ולקח את הנר שדלק בבית רבה בר בר חנה, משום שהיה להם אז יום חג שבו לא מדליקים שום אור בבתים מלבד בבית העבודה זרה שלהם. אמר רבה בר בר חנה: 'רחמנא (= רבש"ע)! או שתחביאנו בצילך או שתגלה אותנו בצילם של בני עשיו'. כי בני עשיו היו מכבדים את היהודים שלא כמו בני פרס.

קושיא: למימרא דרומאי מעלו מפרסאי: מדברי רבה בר בר חנה משמע שהרומאים עדיפים מהפרסאים, אך והתני וכו'.

לא קשיא וכו': בני בבל היו עדיפים מהרומאים כל זמן שלא הגיעו לשם בני ה'חברי', אבל לאחר שהם הגיעו לשם, הרומאים כבר היו טובים יותר.

*

למדנו במשנה: גט שמביאים אותו שלושה אנשים 'אחד אומר בפני נכתב ושניים אומרים בפנינו נחתם - כשר'.

אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן: המשנה מדברת דוקא כאשר האחד שאומר 'בפני נכתב' הוא השליח של הגט והצטרפו אליו עוד שני עדים על החתימה. שאז מכיון שהוא השליח הוא נאמן על הכתיבה כשניים (מתקנת חז"ל שהאמינו לשליח), ועל החתימה נאמנים שני העדים. אבל אם הוא אינו השליח (אלא אחד מהשניים שמעידים על החתימה) - הגט פסול.

אלמא קסבר: מוכח שרבי יוחנן סובר ששניים המביאים גט ממדינת הים צריכים לומר בפ"נ ובפ"ג, וזאת משום שהוא סובר שהטעם של האמירה הוא בגלל שלא בקיאים 'לשמה' צריכים העדים להעיד שהגט נכתב לשמה, ומכיון שאין לנו עדות על הכתיבה (כי האחד האומר בפני נכתב אינו שליח וממילא אינו נאמן) - הגט פסול. (אבל אם הוא סובר מצד שלא בקיאים לקיימו, לא היו צריכים לומר כי הרי הם שניים היכולים לקיימו בכל עת).

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

אמר ליה רב אסי: אם כן ברישא של המשנה: שניים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם שלדעת רבנן הגט פסול ולדעת רבי יהודה הגט כשר - אפילו כששניים (מתוך השלושה) מביאים את הגט רבנן פוסלים? א"ל: כן.

והטעם משום שאם אנו סוברים ששניים צריכים לומר בפ"נ ובפ"נ, אם כן כאן שאין לנו שליח שמעיד גם על הכתיבה וגם על חתימה, ממילא אנו חוששים שיבואו להקל בשאר שטרות בעד אחד שיעיד על החתימה. (אבל אם שניים שמביאים גט לא היו צריכים לומר כלל בפ"נ ובפ"נ, כל האמירה פה היתה מיותרת ולא היינו חוששים). (ריטב"א).

זימנין אשכחיה דיתיב וקאמר: פעם אחרת מצא רב אסי את רב אמי אומר אחרת:

מה שלמדנו במשנה 'אחד אומר בפני נכתב ושניים אומרים בפנינו נחתם - כשר' זהו אפילו כאשר האחד שאומר 'בפני נכתב' הוא לא השליח של הגט, אלא שני העדים על החתימה הם השליחים - הגט כשר.

אלמא קסבר: מוכח שרבי יוחנן סובר ששניים המביאים גט ממדינת הים אינם צריכים לומר בפ"נ ובפ"נ, משום שהוא סובר שהטעם של האמירה הוא בגלל שלא מצויים לקיימו (ומכיון שהם שניים הם יכולים לקיימו).

אמר ליה רב אסי: אם כן ברישא של המשנה: שניים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם שלדעת רבנן הגט פסול ולדעת רבי יהודה הגט כשר - כל זה דוקא כשרק אחד מתוך השלושה הוא השליח להביא את הגט, אבל אם שניים שליחים רבנן מודים שהגט כשר? א"ל: כן.

והטעם משום שאם אנו סוברים ששניים אינם צריכים לומר בפ"נ ובפ"נ, אם כן כל האמירה פה היתה מיותרת (ולא חוששים שיבואו להקל בשאר שטרות בעד אחד על החתימות).

והא זימנין לא אמרת לן הכי: שאל רב אסי את רב אמי: והרי בפעם אחרת לא אמרת לנו כך? א"ל רב אמי: לשון אחרון שאמרתי הוא האמת 'יתד היא שלא תמוט'.

משנה: נכתב ביום ונחתם ביום: גט שנכתב ונחתם באותו יום כשר. דהיינו או ממש נכתב ונחתם באור יום, או נכתב ונחתם בלילה, או אפילו נכתב בלילה ונחתם ביום – הכל נחשב ליום אחד (כי לפי התורה היום הולך אחר הלילה).

אבל אם הוא נכתב ביום ונחתם בלילה – לדעת רבנן הגט פסול, כי בתאריך כתוב שהיא התגרשה ביום מסויים ובפועל היא התגרשה למחרת, וזהו 'גט מוקדם' (ובגמרא יתבאר מה הבעיה בזה). אבל לדעת רבי שמעון אמנם בכל השטרות הממוניים גט מוקדם פסול וזאת בכדי שלא יבואו להוציא ממון שלא כדין (כדלהלן), אבל בגיטין אין חשש כי אינם עשויים לצורך גביית ממון.

👉 **הבעיה בשטרות של גביית ממון היא:** כאשר אדם לווה כסף ומשעבד את אחת מקרקעותיו להלוואה, אם בא קונה לאחר מכן וקנה את אחת מהקרקעות של הלווה, אם בזמן הפרעון לא יפרע הלווה את ההלוואה יבוא המלווה ויגבה אותה מהקרקע שקנה הקונה המשועבדת להלוואה. עכשיו, אם הלווה ימכור קרקע ביום ראשון ויקח הלוואה לאחר מכן בלילה (הנחשב כבר ליום שני), נמצא שהקרקע של הקונה אינה משועבדת להלוואה שנעשתה לאחר הקנייה. ולכן אם יכתבו את התאריך ביום א' ויחתמו על השטר בלילה, יבוא המלווה ויוציא את הקרקע שלא כדין מהלווה.

גמרא: איתמר מפני תקנו זמן בגיטין: והרי כאמור גיטי נשים אין שטרות ממוניות, ולכאורה אין צורך שיהיה בהם כלל תאריך?

רבי יוחנן: שלא יבוא לחפות על כת אחותו. דהיינו במקרה שיתחתן עם אחיינית שלו והיא תזנה עליו, בכדי שהיא לא תיענש במיתה הוא יכתוב לה גט בלא תאריך, והיא תראה אותו לבית דין ותאמר שכבר היתה מגורשת בשעה שזינתה.

ריש לקיש: משום אכילת פירות של הבעל. דהיינו אישה שהכניסה לבעלה 'נכסי מלוג' – קרקע שלא שמים אותה בכתובה, הקרן (= גוף הקרקע) נשאר שלה והפירות (=הרווחים) של הבעל, וכשבעלה ימות או יגרש אותה היא תקבל את הקרקע בחזרה.

כמובן שלאחר הגט הבעל מפסיק לקבל את הפירות. אך אם לא יהא כתוב זמן בגט, הבעל יוכל להמשיך לקחת את הפירות ולמכור אותם, וכשהיא תתבע אותו לדין הוא יטען שהוא מכר אותם קודם לגירושין.

זנות לא שכיחא: זנות זהו דבר לא מצוי וחכמים לא חששו לזה.

קסבר יש לבעל פירות עד שעת נתינה: ולכן זמן כתיבת הגט לא משנה כלל, לפי שכשהיא תרצה לגבות מהלקוחות שקנו את הפירות מבעלה היא תצטרך להביא עדים מתי הגיע הגט לידה בפועל.

בשלמא לריש לקיש: מובן מדוע ר"ש מכשיר גט מוקדם, לפי שהוא סובר שמהרגע שהבעל החליט לגרש את אשתו כבר אינו יכול לאכול פירות מנכסיה, ולכן אין בעיה שהגט מוקדם, שהרי מזמן זה אכן רצה לגרשה והיא יכולה לקחת את הפירות מהלקוחות שקנו ממנו מזמן זה, שהרי מאותו הזמן שרצה לגרשה כבר לא היה יכול למכור את הפירות.

אלא לרבי יוחנן: לא מובן מדוע ר"ש מכשיר גט מוקדם, והרי הוא יכול לחפות על בת אחותו.

אמר לך רבי יוחנן: אני לא אמרתי את הטעם הזה אליבא דר"ש, לפי שבאמת לדעת ר"ש הטעם הוא משום אכילת פירות, ואת הטעם אמרתי לשיטת רבנן שפוסלים את הגט.

בשלמא לרבי יוחנן: שאמר שטעמם של רבנן הוא משום בת אחותו וטעמו של ר"ש הוא משום פירות, מובן טעם מחלוקתם, שלרבנן גט מוקדם פסול משום בת אחותו, ולר"ש כשר משום שבאמת האשה יכולה לגבות מהלקוחות מזמן כתיבת הגט, לפי שמזמן זה הוא החליט לגרשה וכבר היה אסור לו למכור את הפירות.

אלא לריש לקיש: הסובר שטעמם של רבנן ור"ש הוא משום אכילת פירות, לא מובן במה הם נחלקו ומדוע רבנן פוסלים את הגט, והרי באמת היא יכולה לגבות משעת כתיבת הגט.

תשובה: פירי דמשעת כתיבה וכו': הם נחלקו מה דינם של פירות שאכל הבעל משעת הכתיבה ועד שעת החתימה, שלדעת רבנן היא יכולה לגבות רק מהלקוחות שקנו את הפירות משעת החתימה והלאה, ולכן הגט הזה הוא גט מוקדם ופסול, לפי שהיא תגבה גם מהלקוחות שקנו את הפירות משעת הכתיבה, אבל לדעת ר"ש באמת האשה יכולה לגבות מהלקוחות מזמן כתיבת הגט, לפי שמזמן זה הוא החליט לגרשה וכבר היה אסור לו למכור את הפירות.

קושיא: **והא איפכא וכו':** והרי שמענו שדעתם של ר"י ור"ל הפוכה ממה שאמרנו למעלה, וכפי שלמדנו - לדעת ר"י הבעל יכול למכור פירות משעת כתיבת הגט ולדעת ר"ל משעת נתינת הגט.

תירוץ: **איפוך:** תהפוך את השיטות.

אמר ליה אב"י לרב יוסף: למדנו במשנה לקמן (פו.) - יש שלשה גיטין פסולים, אבל אם האשה נישאת למישהו אחר לאחר שקיבלה אחד מהגיטין הללו, הוולד (שנולד לה מהנישואין החדשים) כשר. אחד משלשת הגיטין הללו הוא גט שיש בו עדים אבל אין בו זמן.

ויש להקשות, **אם כן מה הועילו חכמים בתקנתן?** שפסלו גט ללא זמן משום בת אחותו או משום פירות, והרי אם היא בכל זאת נישאת הוולד כשר, וא"כ מה הועילו חכמים בתקנתן לכתוב זמן בגט? והרי עדיין הוא יכול לכתוב גט ללא זמן ולגרש את אשתו ויחפה על בת אחותו או שיאכל פירות שלא כדין.

תשובה: **אהנו וכו':** תקנתם הועילה שכיון שלכתחילה אסור לה להינשא, הרי שאם הוא ירצה לכתוב לה גט ללא זמן סופרי הדיינים לא יכתבו לו את הגט, ולא יחתמו עליו העדים.

שאלה: **גזיה לזמן ידיה וכו':** עדיין יש להקשות, שאף אם הוא כתב זמן בגט וחתמו עליו העדים, הוא יכול לחתוך את המקום בו כתוב הזמן ולתת אותו לאשתו, ויחפה על בת אחותו או שיאכל פירות שלא כדין, שהרי הגט כשר בדיעבד.

תשובה: **אמר ליה:** רמאות כזאת שהיא ניכרת וגלויה אנשים לא עושים, ולא חששו רבנן לזה.

שאלה: **כתוב בו שבוע וכו':** אם הזמן שכתוב בגט הוא 'שבוע' כלומר שמיטה פלונית ביוכל פלוני אבל לא כתוב באיזו שנה, או שכתב שנה אבל לא כתב באיזה חודש, או שכתב חודש אבל לא כתב באיזה שבוע של החודש, או שכתב באיזה שבוע של החודש אבל לא כתב באיזה יום מימות השבוע, מה הדין?

תשובה: **א"ל כשר:** לכתחילה.

שאלה: **ומה הועילו חכמים בתקנתן?** אם גט כזה הוא כשר לכתחילה הרי שהסופרים יכתבו לו גט כזה, וא"כ שוב יש לחשוש לבת אחותו ולפירות?

תשובה: אהנו לשבוע דקמיה: זה מועיל לכך שאם יעידו שהיא זינתה בשבוע פלוני שהוא קודם לשבוע שכתוב בגט שהיא תיהרג.

ולשבוע דבתריה: ולפירות שהבעל ימכור בשבוע פלוני שהוא מאוחר לשבוע שכתוב בגט, שהיא תוכל להוציא מהלקוחות.

דאי לא תימא הכי: שאם לא תאמר כך (שגיטין אלו כשרים) ותצריך לכתוב שנה חודש ויום, והרי באותו היום עצמו שכתוב בגט וכי אנו יודעים האם הוא גירשה בבוקר או בסוף היום? והרי יתכן שהיא זינתה בבוקר והוא נתן לה את הגט בצהרים והיא תאמר שבשעה שזינתה כבר הייתה פנויה, וכן היא תוכל לאכול את נכסיה עד הערב שלא כדין, אלא בהכרח שכתובת היום בגט מועילה לגבי היום הקודם שם זינתה תיהרג, או לגבי היום שלאחריו שאם הוא יאכל פירות מכנסי אשתו היא תוכל לגבותם ממנו, וכמו כן כתיבת שבוע בגט מועילה לשבוע שלפניו ולשבוע שלאחריו.